

Τα δογματικά όρια της Εκκλησίας

/ [Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

[Προηγούμενη δημοσίευση: <http://bitly.com/1hts0JJ>]

Η εκκλησιαστική πίστη, επομένως, το εκκλησιαστικό δόγμα, η αλήθεια της Εκκλησίας έχουν όρια**[11]**. Δεν πρόκειται, ωστόσο, για όρια που στοχεύουν στον εγκλωβισμό της αλήθειας μέσα σε συγκεκριμένες θεωρητικές διατυπώσεις – άλλωστε η ορθόδοξη θεολογία αποκλείει εξ ορισμού κάτι τέτοιο –, αλλά για τα όρια που χωρίζουν την αλήθεια από το ψέμα και τη διαφυλάσσουν από την αλλοίωση και παραχάραξή της**[12]**. Είναι οι όροι της πίστεως, οι οποίοι όταν αμφισβητήθηκαν έγιναν Όροι Συνόδων Οικουμενικών. Είναι πολύ χαρακτηριστική η χρήση της λέξεως «όρος» για τις δογματικές διατυπώσεις των Οικουμενικών Συνόδων της Εκκλησίας.

Με τη λέξη αυτή δηλώνεται σαφώς ο χαρακτήρας των συγκεκριμένων δογματικών διατυπώσεων ως οριοθετήσεων της αληθείας από το ψέμα και όχι ως εξαντλήσεως της αληθείας σε κάποιες θεωρητικές προτάσεις. Άλλωστε, όπως προαναφέραμε, στην αλήθεια μετέχει κανείς, όταν είναι άξιος προς τούτο, και σε καμιά περίπτωση δεν ανάγεται σ' αυτήν μέσω κάποιων θεωρητικών συλλογισμών. Η αλήθεια αυτή δηλώνεται με σαφήνεια στον «προσφωνητικόν» λόγο της Δ' Οικουμενικής Συνόδου, όπου τονίζονται τα εξής σημαντικά: “Ει μὲν οὖν ἅπαντες τῷ της πίστεως ηρκούντο συνθήματι και της ευσεβείας οὐκ εκαινοτόμουν την τρίβον, ἔδει τους της Εκκλησίας μηδέν τω συμβόλῳ προσεπινοεῖν εις ἀπόδειξιν· επειδή δε πολλοί της ευθείας προς τας της πλάνης ἐξόδους εκτρέπονται, καινήν τινα πορείαν εαυτοῖς επινοοῦντες τῷ ψεύδει, ἀνάγκη και ημᾶς τοις της αληθείας αὐτοῦς επιστρέφειν ευρέμασι και ταῖς αὐτῶν επινοοῖαις ἀντιτάττειν τον ἔλεγχον, οὐχ ως τι λείπον τη πίστει καινουργοῦντες αεί προς ευσέβειαν, ἀλλ' ως τοις παρ' ἐκείνων καινοτομουμένοις επινοοῦντας τα πρόσφορα”[13].

Η οριοθέτηση της αληθείας από το ψέμα και την πλάνη αρχίζει από τα πρώτα βήματα του ιστορικού βίου της Εκκλησίας, δεδομένου ότι το σωστικό της μήνυμα δεν έγινε καθολικώς αποδεκτό, αλλά αντιμετώπισε ποικίλες αμφισβητήσεις και κινδύνους, τόσο εσωτερικούς όσο και εξωτερικούς. Ήδη ο Απόστολος των εθνών Παύλος συνιστά σε κάθε ευκαιρία εμμονή στην παραδεδομένη πίστη[14] και

αποστασιοποίηση από τις ψευδείς παραδόσεις των ανθρώπων**[15]**. Η εμμονή αυτή στην παραδεδομένη πίστη θ' αποτελέσει το θεμέλιο της καθόλου εκκλησιαστικής ζωής και το σημείο αναφοράς της θεολογίας του συνόλου των Πατέρων της Εκκλησίας. Όλες οι Οικουμενικές Σύνοδοι επαναλαμβάνουν με τον ένα ή τον άλλο τρόπο την ακόλουθη θεμελιώδη αρχή της εκκλησιαστικής ζωής: “ουδέν αφαιρούμεν, ουδέν προστίθεμεν, αλλά πάντα τα της Καθολικής Εκκλησίας αμείωτα διαφυλάττομεν”**[16]**. Ο λόγος είναι προφανής: η αληθής πίστη της Εκκλησίας αποτελεί προϋπόθεση για τη σωτηρία των ανθρώπων. Χωρίς αυτήν τη σωτηριολογική διάσταση της πίστεως είναι αδύνατο να κατανοηθεί τόσο το νέφος των μαρτύρων της χριστιανικής πίστεως, παλαιότερων και νεωτέρων, όσο και οι ατελεύτητοι αγώνες της Εκκλησίας κατά των ποικίλων αιρέσεων και των κάθε μορφής αλλοιώσεων της εκκλησιαστικής πίστεως και ζωής.

Η πίστη τίθεται ως προϋπόθεση της σωτηρίας από τον ίδιο τον Θεάνθρωπο Ιησού Χριστό: “ο πιστεύσας και βαπτισθείς σωθήσεται, ο δε απιστήσας κατακριθήσεται” (Μκ. 16,16). Χωρίς την πίστη στον σαρκωθέντα Υιό και Λόγο του Θεού η αιώνια ζωή είναι αδύνατη**[17]**. Ο Κύριος θαυματουργεί συνήθως στις περιπτώσεις εκείνων που πιστεύουν πραγματικά, ότι μπορεί να τους θεραπεύσει. Η φράση “η πίστις σου σέσωκέ σε” επαναλαμβάνεται πλείστες όσες φορές στα Ευαγγέλια**[18]**, αφού η πίστη αποτελεί την απαραίτητη προϋπόθεση, τόσο για τη σωματική θεραπεία, όσο και για την άφεση των αμαρτιών. Εάν κανείς έχει πίστη, έστω και “ως κόκκον σινάπεως”, τότε όλα είναι δυνατά**[19]**. Τόση μάλιστα είναι η δύναμή της, ώστε να σωθεί ο συσταυρωθείς με τον Κύριο ληστής και να καταστεί ο πρώτος πολίτης του Παραδείσου (Λκ. 23, 39-43).

Η σημασία της πίστεως, όμως, τονίζεται όχι μόνο στα Ευαγγέλια, αλλά και στα υπόλοιπα βιβλία της Κ.Δ., ιδιαιτέρως δε στις επιστολές του Αποστόλου Παύλου, ο οποίος ως Απόστολος των εθνών επαναλαμβάνει σε κάθε εύκαιρία, ότι “ού δικαιοῦται ἄνθρωπος ἐξ ἔργων νόμου εἰ μὴ διὰ πίστεως Ἰησοῦ Χριστοῦ” (Γαλ. 2,16). Η θέση αυτή χαρακτηρίζει την καθόλου διδασκαλία του Απ. Παύλου, τονίζεται, όμως, με ιδιαίτερη έμφαση στις επιστολές του προς Ρωμαίους και προς Γαλάτας. Το πλήρωμα του νόμου είναι χωρίς αμφιβολία η αγάπη (Ρωμ. 13,10) και χωρίς αυτήν η πίστη δεν ωφελεί σε τίποτα**[20]**, όμως η αληθινή πίστη αποτελεί προϋπόθεση της αληθινής αγάπης: “το δε τέλος της παραγγελίας ἐστὶν ἀγάπη ἐκ καθαρὰς καρδίας καὶ συνειδήσεως ἀγαθῆς καὶ πίστεως ἀνυποκρίτου” (Α' Τιμ. 1, 5).

Το ενδέκατο κεφάλαιο της προς Εβραίους επιστολής αποτελεί έναν ωραιότατο ύμνο της πίστεως. Η πίστη, η οποία χαρακτηρίζεται ως “ελπιζομένων υπόστασις, πραγμάτων έλεγχος ού βλεπομένων” (11,1), παρουσιάζεται ως η αιτία όλων των κατορθωμάτων των δικαίων της Παλαιάς Διαθήκης. Το συμπέρασμα είναι, ότι

«χωρίς... πίστεως αδύνατον ευαρεστήσαι» (11,6). Η πίστη στον Ιησού Χριστό είναι, κατά τον Απόστολο και Ευαγγελιστή Ιωάννη τον Θεολόγο, η νίκη “η νικήσασα τον κόσμον” (Α΄ Ιω. 5,4).

[Συνεχίζεται]

11. “Μή μέταιρε όρια αιώνια, ά έθεντο οι πατέρες σου” (Παροιμ. 22, 28). Ο συγκεκριμένος στίχος των Παροιμιών, ο οποίος αναφέρεται στα σύνορα της γής, όπως αυτά καθορίστηκαν από τους προγόνους, χρησιμοποιείται συχνά από τους Πατέρες της Εκκλησίας με αναφορά στα όρια της πίστεως της Καθολικής Εκκλησίας: “Ταύτα ημείς στέρξωμεν και εν αυτοίς μείνωμεν μή μεταίροντες όρια αιώνια μηδέ υπερβαίνοντες την θείαν παράδοσιν” (ΙΩΑΝΝΟΥ ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΥ, Έκδοσις ακριβής της Ορθοδόξου Πίστεως 1, PG 94.792A). Πρβλ. την Ανταπάντηση του Οικουμενικού Πατριαρχείου του 1904: “Τούτο γάρ γνώρισμα ουσιωδέστατον Ορθοδοξίας το θεμέλιον αυτό του όλου αυτής κανονικού και διοικητικού οικοδομήματος συγκροτούν, το «μή κινείν όρια αιώνια ά οι Πατέρες ημών έθεντο». Τούτο μόνον δυνήσεται αποκρούσαι τας νεωτερικές τάσεις και ενεργείας, τας προϊούσας, μετά του Αποστόλου είπειν, «από σοφίας επιγείου, ψυχικής και δαιμονιώδους»” (ΙΩ. ΚΑΡΜΙΡΗ, Τα Δογματικά και Συμβολικά Μνημεία της Ορθοδόξου Καθολικής Εκκλησίας, Τόμος II, Έκδοσις δευτέρα επηυξημένη, Ακαδημαϊκός Εκδοτικός Οίκος - Γκράτς Αυστρίας 1968, σ. 1041).
12. Βλ. ΠΑΥΛΟΣ ΕΥΔΟΚΙΜΟΦ, Η Ορθοδοξία, Μεταφραστής Αγαμέμνων Τ. Μουρτζόπουλος (Βιβλιοθήκη Ορθοδόξου Μαρτυρίας), Θεσσαλονίκη: Βασ. Ρηγοπούλου 1972, σ. 236 και Γ. Δ. ΜΕΤΑΛΛΗΝΟΥ, Η Εκκλησία (Ιστορικο-θεολογική και κοινωνιολογική θεώρηση), Εκδ. «Ορθοδόξου Τύπου», Αθήναι 1980, σ. 57.
13. ΙΩ. ΚΑΡΜΙΡΗ, Τα δογματικά και συμβολικά μνημεία..Τόμ. I, σ. 170, υποσ. 1.
14. “Άρα ουν, αδελφοί, στήκετε και κρατείτε τας παραδόσεις ας εδιδάχθητε είτε διά λόγου είτε δι’ επιστολής ημών” (Β΄ Θεσ. 2,15). Πρβλ. Α΄ Κορ. 11,2.
15. Βλ. Κολ. 2,8 και Β΄ Θεσ. 3,6.
16. «Όρος πίστεως της εν Νίκαια Ζ΄ Οικουμενικής Συνόδου», εν: ΙΩ. ΚΑΡΜΙΡΗ, Τα δογματικά και συμβολικά μνημεία..., Τόμ. I, σ. 239.
17. “... ο πιστεύων εις τον υιόν έχει ζωήν αιώνιον· ο δε απειθών τω υιώ ούκ όψεται ζωήν, αλλ’ η οργή του Θεού μένει επ’ αυτόν” (Ιω. 3,36). Πρβλ.Ίω. 1,12. 3,14-18. 5,24. 6,35. 40. 47. 7,38. 11,25- 26. 14,12 κλπ.
18. Μτ. 9,22. Μκ. 5,34. 10,52 και Λκ. 7,50. 8,48.17,19. 18,42.
19. Μτ. 17, 20. 21,21 και Λκ. 17, 6.
20. “... εάν έχω προφητείαν και ειδώ τα μυστήρια πάντα και πάσαν την γνώσιν, και εάν έχω πάσαν την πίστιν, ώστε όρη μεθιστάνειν, αγάπην δε μή έχω,

ουδέν είμι” (Λ’ Κορ. 13,2).